

Samhällskunskap

Delprov B

Årskurs

9

Elevens namn och klass/grupp

Viktig information till dig som ska göra provet

På en del uppgifter i provet ska du visa att du kan resonera kring en fråga. Dina svar ska vara så tydliga att någon annan kan läsa och förstå vad du menar. Dessa uppgifter ger ofta flera poäng/belägg. Därför är det viktigt att du skriver så utförligt som möjligt på uppgifterna. Det finns inga ”minuspoäng” på uppgifterna.

Om du är osäker på vad du ska skriva är det alltså bättre att du skriver något än ingenting alls.

Läraren kommer att bedöma hur väl ditt resonemang fungerar och om du visat kunskaper i uppgiften.

Uppgifterna är blandade, det är inte så att de svåraste kommer sist. Vid varje uppgift finns någon av figurena som du ser här nedanför.

Uppgiften ger dig möjlighet att visa belägg på E-nivå

Uppgiften ger dig möjlighet att visa belägg på E och C-nivå

Uppgiften ger dig möjlighet att visa belägg på E, C och A-nivå

Tänk också på att där du ska använda kryss, bokstäver eller siffror för att markera rätt svar, bara skriva det antal som står angivet. Om du skriver fler räknas svaret som felaktigt och du får noll poäng.

Behöver du mer plats att skriva på än vad det finns rader till uppgiften, så går det bra att skriva på lösblad. Glöm inte att skriva namn, klass och uppgiftens nummer på lösbladet.

Uppgift B1

Fyll i rätt ord på de tomma raderna.
Varje ord skall bara användas en gång!

produktionskostnad

marknadsföringskostnad

transportkostnad

utbud

efterfrågan

Priset på ett par jeans styrs av:

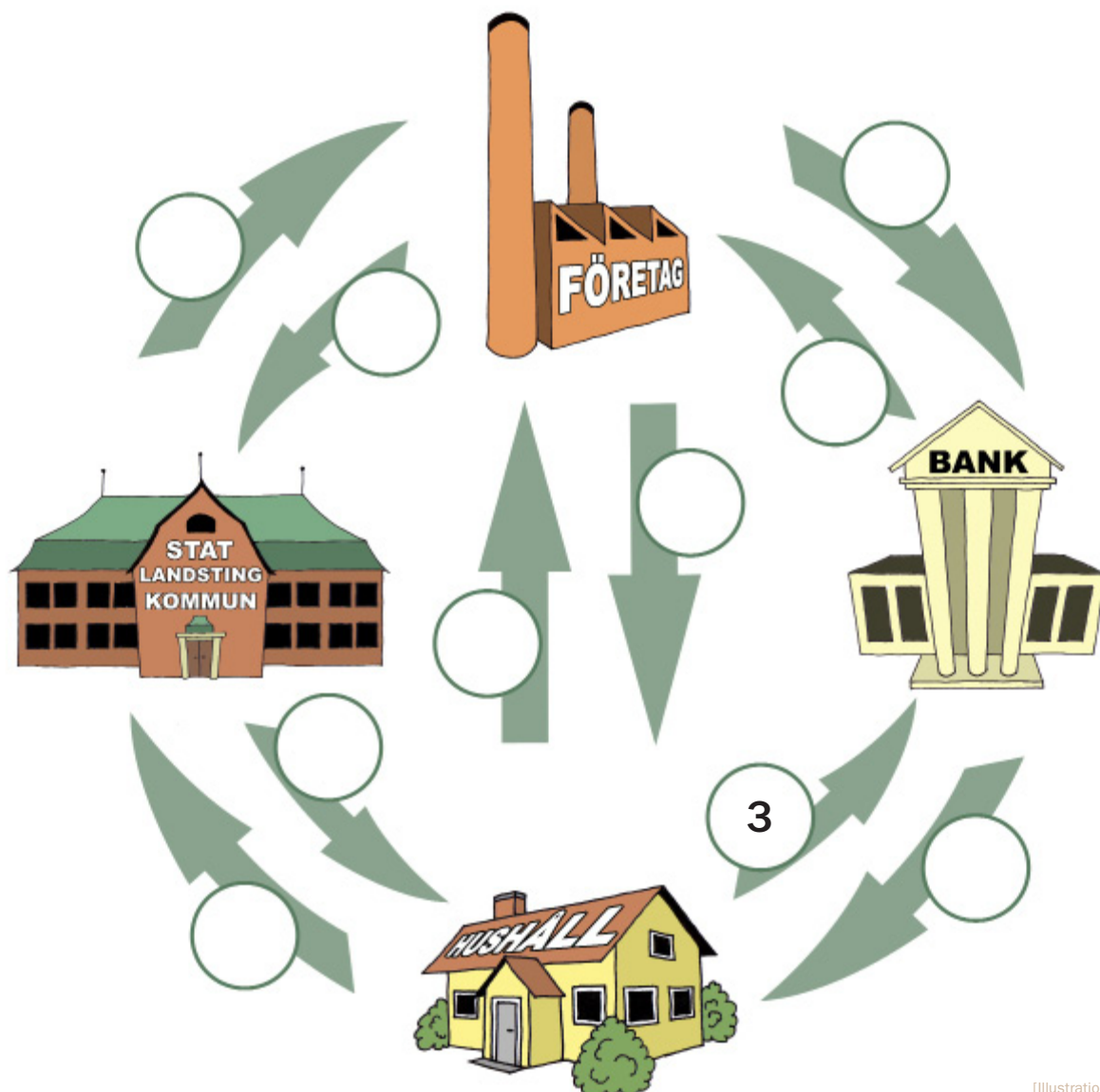
- a. Antalet jeans som finns att köpa.

- b. Antalet personer som vill köpa jeansen.

- c. Kostnaden för företaget att tillverka jeansen, exempelvis kostnaden för tyg, maskiner och löner.

- d. Kostnaden för att köpa reklamutrymme, exempelvis i TV och tidningar.

- e. Kostnaden för att få varorna till butikerna.

[Illustration: © Monika Ruzek]

Bilden ovan visar det ekonomiska kretsloppet.
 Vad står pilarna för? Sätt rätt siffra i rätt cirkel, se exempel.
 Varje siffra skall bara användas en gång.

1. Sparande/amortering/ränta	6. Barnbidrag
2. Avgifter/skatt	7. Lön
3. Sparande/amortering/ränta	8. Lån
4. Bidrag till företag	9. Avgifter/skatt
5. Betalning för varor och tjänster	10. Lån

Vad händer då med ekonomin i ett land? Beskriv och förklara!

Uppgift B4

Idag kostar bensinen ungefär 15 kr/liter.

Vad skulle kunna hända med ekonomin om bensinpriset skulle stiga till det dubbla, alltså 30 kr/liter?

Resonera kring hur det kan påverka enskilda individer och samhället som helhet!

Det finns mer plats att skriva på nästa sida ► ► ►

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Uppgift B5

I Sveriges tre storstadsregioner (Storstockholm, Storgöteborg och Malmöregionen) bor cirka 4 miljoner människor av Sveriges totala befolkning på cirka 9,5 miljoner.

Varför bor en så stor del av den svenska befolkningen i dessa områden?

Markera de rätta alternativen med kryss! Det finns fyra rätta alternativ.

- ☐ a. Det finns en större variation av olika arbeten i storstadsregionerna.
- ☐ b. Fler företag väljer att etablera sig i storstadsregionerna än på mindre orter i landet.
- ☐ c. Det är lättare och billigare att skaffa bostad i storstadsområden.
- ☐ d. Det finns färre arbetstillfällen på mindre orter.
- ☐ e. Man flyttar till storstaden för att det finns ett större utbud av nöjen där.
- ☐ f. Man har alltid större möjlighet att påverka samhällsutvecklingen i storstaden.
- ☐ g. Den lagstadgade kommunala servicen är mer omfattande i storstaden.

Uppgift B6

--	--	--

Förklara orden! Skriv rätt bokstav i rätt ruta, som i exemplet med alternativ F!
OBS! Det finns en förklaring för mycket!

☐ A	grupp	☐	1. situation som uppstår när personer från olika kulturer missförstår varandra
☐ B	gruppsyck	☐	2. de förväntningar och normer som är förknippade med en social position eller uppgift
☐ C	roll	☒ F	3. känsla av tillhörighet till en etnisk grupp
☐ D	kultur	☐	4. några individer som har något gemensamt
☐ E	kulturkrock	☐	5. den effekt gruppen har på en individs beteende
☐ F	etnicitet	☐	6. särbehandling av individer
		☐	7. socialt överförda levnadsmönster/värderingar

Uppgift B7

--	--	--

[Foto: Wikimedia Commons, Public Domain - hästbild © Johanna Rautio]

Hockey är en populär sport som får stort utrymme i media och har många utövare. Nästan alla som spelar hockey är killar. Hur man väljer fritidsaktivitet kan bland annat styras av om man är kille eller tjej och naturligtvis intresse.

Vilka andra faktorer kan spela roll i valet av aktivitet? Resonera!

Du kan använda dig av dessa uttryck:

förebild social bakgrund kulturell bakgrund tillgänglighet ekonomi

Det finns mer plats att skriva på nästa sida ►►►

Uppgift B8

Varför är det viktigt att medborgarna i ett land går och röstar i allmänna val?
Markera de rätta påståendena med kryss! Det finns tre rätta påståenden.

- ☐ a. Om det är ett högt valdeltagande, så kommer riksdagens beslut att stämma bättre med folkets vilja.
- ☐ b. Om alla röstar, får vi automatiskt fler partier i riksdagen.
- ☐ c. Vid högt valdeltagande får vi en jämnare könsfördelning i riksdagen.
- ☐ d. Lågt valdeltagande innebär att riksdagens ledamöter inte vet vad de flesta vill.
- ☐ e. Högt valdeltagande innebär att vi behöver fler platser i riksdagen.
- ☐ f. Det är bra för demokratin om många röstar.

Uppgift B9

I Sverige har vi en regel som säger att ett parti måste få 4% av rösterna för att få platser i riksdagen.
Det kan innebära att det inte blir så många partier i riksdagen.

Vad skulle kunna bli konsekvenserna av att ha ett stort antal partier i riksdagen?
Markera de påståenden som stämmer med kryss! Det finns tre rätta påståenden.

- ☐ a. Ett enskilt parti kan få svårare att själv bilda regering.
- ☐ b. Man måste öka antalet riksdagsledamöter.
- ☐ c. Det blir svårare att förbereda beslut när man har flera viljor att ta hänsyn till.
- ☐ d. De tätbefolkade områdena i Sverige skulle få bättre representation.
- ☐ e. Det blir svårare att behålla en rättvis könsfördelning bland riksdagsledamöterna.
- ☐ f. Det skulle tvinga mindre partier att samarbeta med varandra och kompromissa i större utsträckning.
- ☐ g. Det skulle med säkerhet öka männens inflytande som väljare.

Uppgift B10

--	--	--

I Sverige fick vi allmän rösträtt 1921, då var rösträttsåldern 21 år. Den ändrades så småningom till 18 år. Under senare år har röster höjts för en ytterligare sänkning av rösträttsåldern till 16 år, men det har inte genomförts.

Varför är rösträttsåldern 18 år? Resonera!

[illegible]

--	--	--

--	--	--

	Liberalism	Socialism
Statligt ansvar för individen		
Statligt ägande		
Fri marknad		
Utgjämmande skatter		
Privatiseringar		
Individens frihet		

--	--	--

Vilka andra villkor bör ett land uppfylla för att det ska vara demokratiskt? Resonera utförligt!

[illegible]

Det finns mer plats att skriva på nästa sida ▶ ▶ ▶

Uppgift B13

Det är FN:s säkerhetsråd som fattar beslut om freds- och säkerhetsfrågor.
Vad kan vara anledningar för FN att blanda sig i en konflikt i världen?
Markera de rätta alternativen med kryss! Det finns tre rätta alternativ.

- ☐ a. Förebygga krigsbrott.
- ☐ b. Försöka få fler medlemmar i FN.
- ☐ c. Få inflytande över ett lands ekonomi.
- ☐ d. Skydda befolkningar från till exempel våld.
- ☐ e. Skydda ett lands inre handel.
- ☐ f. Förhindra att det blir krig.
- ☐ g. Skaffa kontroll över ett lands naturtillgångar.

Uppgift B14

--	--	--

Vad kan FN göra för att förhindra krig inom eller mellan länder? Markera de rätta alternativen med kryss!
Det finns tre rätta alternativ.

- ☐ a. Försöka medla mellan dem som är i konflikt.
- ☐ b. Ta över styret i ett konfliktdrabbat land, vilket innebär att FN:s säkerhetsråd fattar beslut som gäller landet.
- ☐ c. Uppmana andra länder att sluta handla med det land som hotar freden, genom olika sanktioner.
- ☐ d. Gå in med militära insatser.
- ☐ e. Besluta om nyval i ett konfliktdrabbat land.

Uppgift B15

--	--	--

År 2000 träffades ledarna för alla FN:s länder och diskuterade vad man skulle göra åt fattigdomen i världen. Tillsammans kom man överens om åtta mål för världens utveckling fram till år 2015, dessa kallas för FN:s Milleniemål. Ett av målen är att ”se till att alla barn får gå i grundskola”.

Varför tycker FN att utbildning är en viktig metod för att minska fattigdomen i världen? Resonera!

Det finns mer plats att skriva på nästa sida ► ► ►

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

● Här är provet slut!

Formulär för resultatrapportering ämnesprov samhällskunskap åk 9 2013

Elevens namn: _____ Klass/grupp: _____ Skola: _____

Kommun: _____ Födelsedatum (ååmmdd): _____ Flicka ☐ Pojke ☐

Del av kunskapskrav	Belägg på E-nivå	Belägg på C-nivå	Belägg på A-nivå
Delkunskapskrav 1: Eleven har kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett fungerande sätt.	Delprov A Uppgift A2 ☐ Uppgift A5 ☐ Uppgift A6 ☐ Uppgift A8 ☐ Uppgift A10 ☐ Uppgift A12 ☐ Uppgift A13 ☐ Uppgift A14 ☐ Uppgift A15 ☐ Delprov B Uppgift B1 ☐ Uppgift B2 ☐ Uppgift B3 ☐ Uppgift B5 ☐ Uppgift B6 ☐ Uppgift B9 ☐ Uppgift B11 ☐ Uppgift B13 ☐ Uppgift B14 ☐	Delprov A Uppgift A2 ☐ Uppgift A5 ☐ Uppgift A8 ☐ Uppgift A10 ☐ Uppgift A12 ☐ Uppgift A13 ☐ Uppgift A14 ☐ Uppgift A15 ☐ Delprov B Uppgift B1 ☐ Uppgift B2 ☐ Uppgift B3 ☐ Uppgift B5 ☐ Uppgift B6 ☐ Uppgift B9 ☐ Uppgift B11 ☐ Uppgift B13 ☐ Uppgift B14 ☐	Delprov A Uppgift A2 ☐ Uppgift A5 ☐ Uppgift A13 ☐ Uppgift A14 ☐ Delprov B Uppgift B2 ☐ Uppgift B3 ☐
Summa belägg på delkunskapskrav 1	Antal belägg på E-nivå _____ Max: 18 Eleven: _____	Antal belägg på C-nivå _____ Max: 17 Eleven: _____	Antal belägg på A-nivå _____ Max: 6 Eleven: _____
Del av kunskapskrav	Belägg på E-nivå	Belägg på C-nivå	Belägg på A-nivå
Delkunskapskrav 3: Eleven kan undersöka samhällsfrågor ur olika perspektiv och beskriver då samband med underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i några samhällsfrågor med resonemang och underbyggda argument och kan då växla mellan olika perspektiv.	Delprov A Uppgift A7 ☐ Uppgift A9 ☐ Uppgift A11 ☐ Delprov B Uppgift B4 ☐ Uppgift B7 ☐ Uppgift B15 ☐	Delprov A Uppgift A7 ☐ Uppgift A9 ☐ Uppgift A11 ☐ Delprov B Uppgift B4 ☐ Uppgift B7 ☐ Uppgift B15 ☐	Delprov A Uppgift A7 ☐ Uppgift A9 ☐ Uppgift A11 ☐ Delprov B Uppgift B4 ☐ Uppgift B7 ☐ Uppgift B15 ☐
Summa belägg på delkunskapskrav 3	Antal belägg på E-nivå _____ Max: 6 Eleven: _____	Antal belägg på C-nivå _____ Max: 6 Eleven: _____	Antal belägg på A-nivå _____ Max: 6 Eleven: _____
Del av kunskapskrav	Belägg på E-nivå	Belägg på C-nivå	Belägg på A-nivå
Delkunskapskrav 5: Eleven har kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter, samt om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande.	Delprov A Uppgift A1 ☐ Uppgift A3 ☐ Uppgift A4 ☐ Delprov B Uppgift B8 ☐ Uppgift B10 ☐ Uppgift B12 ☐	Delprov A Uppgift A1 ☐ Uppgift A3 ☐ Uppgift A4 ☐ Delprov B Uppgift B8 ☐ Uppgift B10 ☐ Uppgift B12 ☐	Delprov A Uppgift A1 ☐ Uppgift A4 ☐ Delprov B Uppgift B10 ☐ Uppgift B12 ☐
Summa belägg på delkunskapskrav 3	Antal belägg på E-nivå _____ Max: 6 Eleven: _____	Antal belägg på C-nivå _____ Max: 6 Eleven: _____	Antal belägg på A-nivå _____ Max: 4 Eleven: _____
Summering	Belägg på E-nivå	Belägg på C-nivå	Belägg på A-nivå
	Summa belägg på E-nivå _____ Max: 30 Eleven: _____	Summa belägg på C-nivå _____ Max: 29 Eleven: _____	Summa belägg på A-nivå _____ Max: 16 Eleven: _____
Tot ant belägg: 75 Eleven: _____			

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Institutionen för didaktik och pedagogisk profession